

Groddjursinventering

Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023

Beställning: Norrtälje kommun
Framställt av: Väg & Miljö AB
<http://vagochmiljo.se>
Granskningsversion: 2023-09-19
Uppdragsansvarig: Joakim Wester
Medverkande: Anna Eriksson, Daniel Tooke, Joakim Wester
Kvalitetsansvarig: Klas Andersson
Fotografier: Joakim Wester
Illustrationer och kartor: Väg & Miljö AB
Internt projektnummer: 1114
Foto på framsidan:

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 1 av 14

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	3
1 Bakgrund.....	4
2 Metod.....	5
2.1 Metodbeskrivning.....	5
2.2 Anpassningar för detta uppdrag.....	5
2.3 Tidpunkt och ansvarig personal.....	5
2.4 Informationskällor och litteratur.....	5
2.5 GIS och fältdatafångst.....	6
2.6 Avvikelser och möjliga felkällor.....	6
3 Resultat av förstudien.....	7
3.1 Tidigare groddjursinventeringar.....	7
3.2 Fynd av groddjur registrerade i Artportalen.....	7
4 Resultat av fältstudien.....	8
4.1 Gynnsamma element och strukturer.....	8
4.2 Fynd av groddjur.....	8
5 Lagstadgat skydd.....	9
5.1 Fridlysning via artskyddsförordningen.....	9
5.2 Art- och habitatdirektivet.....	9
6 Arternas ekologi och hot.....	10
6.1 Större vattensalamander (<i>Triturus cristatus</i>).....	10
7 Habitatsbedömning av området.....	11
8 Åtgärdsförslag för att minska negativ påverkan på groddjur i området.....	12
9 Källförteckning.....	13

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 2 av 14

SAMMANFATTNING

Väg & Miljö AB har på uppdrag av Norrtälje kommun genomfört en groddjursinventering i ett cirka 1500 m² stort område beläget intill Svanberga skola, norr om Norrtälje. Syftet med inventeringen har varit att utreda om groddjur nyttjar området och till vilken grad. Utöver detta har även element och strukturer som har betydelse för groddjur inventerats, vilket resulterat i en bedömning av områdets funktion som habitat för groddjur. Detta för att bygga ett kunskapsunderlag så att ekologiska aspekter med anknytning till artgruppen groddjur kan beaktas vid planering och arbeten inom det berörda området.

Groddjursinventeringen har bestått av en *förstudie* och en *fältstudie*. *Fältstudieområdet* är det av kunden önskade utredningsområdet. *Förstudieområdet* omfattar *fältstudieområdet* samt en buffert på ytterligare 200 meter. *Fältstudieområdet* består i huvudsak av en mindre damm och en skogsdunge intill en skolgård.

I samband med *förstudien* undersöktes tidigare inrapporterade artfynd av groddjur inom *förstudieområdet*, samt annat relevant underlag för artgruppen. Under *förstudien* identifierades riksintresse för naturvård, värdefulla vatten och vattenskyddsområde inom *förstudieområdet*.

I samband med *fältstudien* besöktes *fältstudieområdet* vid två olika tillfällen. Fältbesöken ägde rum nattetid. Under dessa fältbesök inventerades *fältstudieområdet* efter groddjur. Dessa två fältbesök ägde rum 2023-05-09 och 2023-05-25. Efter dessa besök bedömdes området vara olämpligt som leklokal och ytterligare inventering bedömdes inte vara nödvändig.

I samband med *fältstudien* registrerades ett fynd av groddjur. Detta var ett fynd av arten vanlig padda (*Bufo bufo*). Vid ett tidigare besök av kund hittades större vattensalamander.

Enligt svensk lagstiftning omfattas samtliga arter av groddjur av lagstadgat skydd via artskyddsförordningen samt art- och habitatdirektivet. Arten större vattensalamander omfattas av skyddet beskrivet i 4a § artskyddsförordningen. Vanlig padda omfattas av skyddet beskrivet i 6 § artskyddsförordningen.

Utöver detta listas större vattensalamander i bilaga 2 samt bilaga 4 av art- och habitatdirektivet.

Sammanfattningsvis, baserat på tidigare registrerade artfynd som gjorts under *förstudien* i kombination med de element, strukturer och artfynd som avgränsats i samband med *fältstudien* bedöms området utgöra ett förmånligt habitat för artgruppen groddjur. Området bedöms dock inte utgöra leklokal utan endast livsområde. Vid fortsatt arbete inom området föreslås det därför att särskilt hänsyn tas för att skydda dammen och skogsdungen intill. Detta för att undvika att arbetet hamnar i konflikt med det skydd som beskrivs i 4a § samt 6 § av artskyddsförordningen.

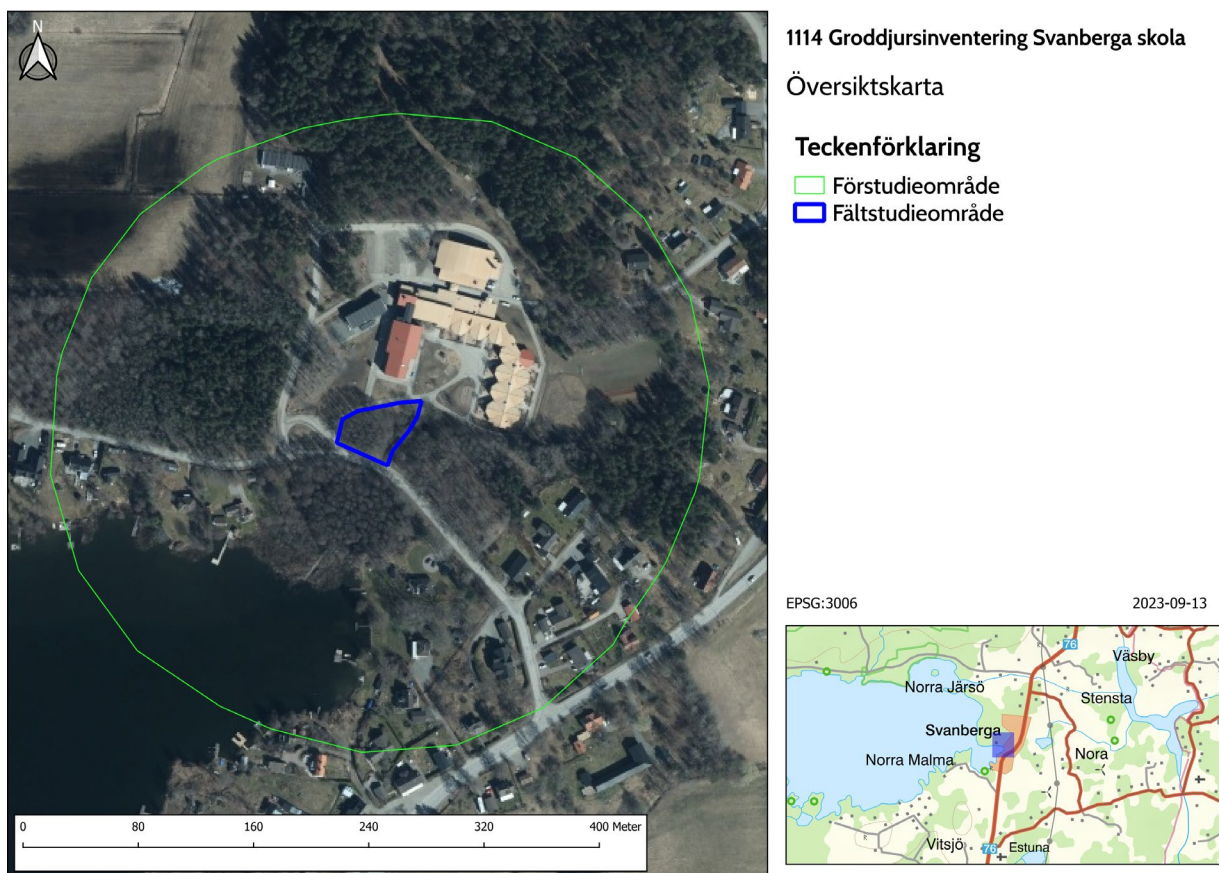
Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 3 av 14

1 BAKGRUND

Väg & Miljö har på uppdrag av Norrtälje kommun genomfört en groddjursinventering inom ett cirka 1500 m² stort område beläget intill Svanberga skola, i Svanberga, norr om Norrtälje (Figur 1).

Fältstudieområdet består i huvudsak av en mindre damm och en intilliggande fuktig skogsdunge med asp. Området intill består av en skolgård och ett skogsområde söder och öster om *fältstudieområdet*.

Syftet med inventeringen har varit att utreda om groddjur nyttjar området och till vilken grad. Utöver detta har även element och strukturer som har betydelse för groddjur inventerats, vilket resulterat i en utvärdering rörande huruvida området utgör ett förmånligt habitat för groddjur. Detta för att bygga ett kunskapsunderlag så att ekologiska aspekter med anknytning till artgruppen groddjur kan beaktas vid planering och arbeten inom det berörda området.

Figur 1. Översiktskarta över fältstudieområdet och förstudieområdet vid Svanberga skola.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 4 av 14

2 METOD

2.1 Metodbeskrivning

Inventering av groddjur kan utföras som enbart *förstudie* eller som både *förstudie* och *fältstudie*. I samband med *förstudien* undersökts tidigare inrapporterade artfynd av groddjur inom *förstudieområdet*, samt annat relevant underlag för artgruppen

Fältstudien består av inventeringen i fält enligt vedertagen metod för groddjursinventering. Detta innebär dels inventering av element och strukturer som hyser värde för groddjur, vilket resulterar i en habitatsbedömning. Denna bedömning avser hur lämpligt det avgränsade *fältstudieområdet* är som habitat för artgruppen groddjur.

Utöver detta består även *fältstudien* av inventering i fält efter fynd av groddjur. Denna inventering sker kan ske manuellt och/eller med autoboxar under groddjurens lekperiod. Denna period inträffar mellan mars och juni beroende på breddgrad och väderlek under våren. *Fältstudien* utförs vid ett antal olika tillfällen under denna period för att ge en tillräckligt god chans för registrering av arter som är aktiva i området. All inventering i fält sker nattetid, detta då groddjur främst är nattaktiva.

2.2 Anpassningar för detta uppdrag

Denna groddjursinventering består av en *förstudie* och en *fältstudie*. *Fältstudieområdet* är det av kunden önskade utredningsområdet. *Förstudieområdet* utgör *fältstudieområdet* samt en ytterligare buffert på 200 meter.

Fältstudien består av en inventering av element och strukturer för habitatsbedömning, samt två separata nattliga fältbesök för individinventering. Nattlig inventering utfördes manuellt med ficklampa. Tre besök var planerade men då dammen bedömdes vara för grund och grumlig för att utgöra lek-miljö och fynd av större vattensalamander gjorts vid tidigare tillfälle gjordes bedömningen att ett tredje besök inte behövdes.

2.3 Tidpunkt och ansvarig personal

Projektledare och ansvarig för *för-* och *fältstudie*, kartor och rapport har varit Joakim Wester. Klas Andersson har ansvarat för intern kvalitetsgranskning. Daniel Tooke och Anna Eriksson har även medverkat vid inventeringar. Uppdraget har genomförts under perioden april - september, 2023.

Fältbesök för habitatsbedömning utfördes i samband med nattliga fältbesök för individinventering och utfördes 9 maj av Joakim Wester och Daniel Tooke och 25 maj av Joakim Wester och Anna Eriksson. Efter dessa besök bedömdes området vara olämpligt som leklokal och ytterligare inventering bedömdes inte vara nödvändig.

2.4 Informationskällor och litteratur

Onlinetjänsten Artportalen används som verktyg för att undersöka tidigare registrerade fynd av groddjur inom det avgränsade området. Sedan tillkommer flertalet ekologiska texter och skrivelser

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 5 av 14

som stöd för korrekt artbestämning och habitatbedömning. Slutligen har även flera lagstadgade skrivelser använts för beskrivning av groddjurens lagstadgade skydd. Samtliga källor som använts som underlag anges i referenslistan längst bak i rapporten.

2.5 GIS och fältdatafångst

För datainsamling under *fältstudien* användes en fältplatta med applikationen FieldMaps för ArcGIS i koordinatsystemet SWEREF 99 TM. Noggrannheten i geografisk positionering är mellan 5–15 meter. Efter datainsamling i fält justerades vid behov gränser med hjälp av kartor och ortofoton i QGIS 3.28.10.

GIS-data i form av shapefiler över samtliga element, strukturer och artfynd finns upprättade.

2.6 Avvikelser och möjliga felkällor

Olika arter av groddjur är aktiva och synliga under olika delar av leksäsongen. Därmed är arter som inte varit möjliga att se vid *fältstudien* eller inrapporterade sedan tidigare inte med i denna rapport. Tre individuella fältbesök spridda under lekperioden anses enligt praxis vara minimum för att med tillräcklig säkerhet utesluta förekomst av groddjur inom ett område som hyser potentiella leklokaler. Trots detta kan förekomst av groddjur inom ett avgränsat område sällan med fullständig säkerhet uteslutas. I och med antalet fältbesök bedöms dock denna groddjursinventering uppnå tillfredställande säkerhetsgrad för det avgränsade området.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 6 av 14

3 RESULTAT AV FÖRSTUDIEN

Under groddjursinventeringens *förstudie* utfördes eftersök i en rad olika källor som berör det aktuella *förstudieområdet*. Detta för att identifiera tidigare registrerade fynd av groddjur, element och strukturer med betydelse för groddjur samt tidigare inventeringar som utförts i närområdet. Resultatet av förstudien presenteras på karta i figur 2.

3.1 Tidigare groddjursinventeringar

Inga kända tidigare inventeringar av groddjur har utförts inom eller i nära angränsning till *förstudieområdet*. Vid besök i området av Norrtälje kommun hittades större vattensalamander.

3.2 Fynd av groddjur registrerade i Artportalen

Inga tidigare fynd av groddjur fanns registrerade i artportalen.

Figur 2. Karta över positiva element och strukturer samt tidigare fynd av groddjur.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 7 av 14

4 RESULTAT AV FÄLTSTUDIEN

4.1 Gynnsamma element och strukturer

4.1.1 Lekvatten

Under *fältstudien* avgränsades inga lokaler som bedöms kunna utgöra potentiella leklokaler för groddjur. Småvattnet i områdets östra del bedömdes vara för grunt (vid besök 9/5 ca 1-2 cm vattendjup), samt alldeles för välbesökt som lekplats för barn vilket bör göra det olämpligt som leklokal.

4.1.2 Livsmiljöer

Under *fältstudien* avgränsades två översiktliga områden som bedömdes kunna utgöra fördelaktiga livsmiljöer för vuxna groddjur. Dessa områden består av en fuktig aspunge i anslutning till ett småvatten och småvattnet i sig.

4.1.3 Övervintringsmiljöer

I samband med fältstudien avgränsades inga objekt eller områden som skulle utgöra fördelaktiga övervintringsmiljöer för olika groddjur.

4.2 Fynd av groddjur

I samband med *fältstudien* registrerades totalt en groddjursart inom *fältstudieområdet*. Detta fynd bestod av ett fynd av arten vanlig padda (*Bufo bufo*).

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 8 av 14

5 LAGSTADGAT SKYDD

5.1 Fridlysning via artskyddsförordningen

De regler som anger vilka arter som är fridlysta finns i artskyddsförordningen (2007:845). Syftet med fridlysning är att skydda en växt- eller djurart som riskerar att försvinna eller utsättas för exploatering. Fridlysning kan också ske för att uppfylla internationella åtaganden, exempelvis de som beskrivs i art- och habitatdirektivet.

5.1.1 Förbud gällande arter skyddade enligt 4a § artskyddsförordningen

Större vattensalamander omfattas av lagstadgat skydd via fridlysning genom 4a § artskyddsförordningen. Enligt 4a § artskyddsförordningen är det förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

5.1.2 Förbud gällande arter skyddade enligt 6 § artskyddsförordningen

Vanlig padda omfattas av skydd via fridlysning genom 6 § artskyddsförordningen. Enligt 6 § artskyddsförordningen är det förbjudet att:

1. döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och
2. ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

5.2 Art- och habitatdirektivet

För att motverka förlust av biologisk mångfald har EU:s medlemsländer antagit flera direktiv, bland annat art- och habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG). I direktivet finns listade arter och naturtyper som är av intresse att bevara för att säkra den biologiska mångfalden inom EU:s medlemsländer.

För varje art som finns listad i direktivet har fyra parametrar bedömts och en sammanvägning av dessa har gjorts. Utbredningsområde, framtidsutsikter, populationsstorlek och artens livsmiljö.

De arter som finns upptagna i art- och habitatdirektivet betraktas som skyddsvärda i ett europeiskt perspektiv. De delas in i tre olika kategorier och tillhör bilagorna 2, 4 och 5:

- **Bilaga 2:** Arter vars livsmiljö ska skyddas. Det innebär att särskilda bevarandeområden (Special Area of Conservation SAC) ska avsättas för att ingå i Natura 2000-nätverket.
- **Bilaga 4:** Arter som kräver strikt skydd, t.ex. fridlysning. Många av arterna i bilaga 2 finns även i bilaga 4.
- **Bilaga 5:** Arter som kan behöva särskilda förvaltningsåtgärder om det finns risk att de minskar på grund av exempelvis insamling eller annan exploatering.

Större vattensalamander listas i bilaga 2 samt bilaga 4 av art- och habitatdirektivet.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 9 av 14

6 ARTERNAS EKOLOGI OCH HOT

6.1 Större vattensalamander (*Triturus cristatus*)

6.1.1 Artens ekologi

Större vattensalamander (*Triturus cristatus*) blir vanligen mellan 10–16 centimeter lång och lever större delen av sin tid i fuktiga miljöer på land. Bland annat förekommer den i fuktiga lövskogar och hagmarker med högvuxet gräs. Man kan där påträffa den under murkna trädstammar, i smågnagargångar eller under mosklädda stenar. Under lekperioden (april-maj) uppsöker dock vuxna individer mindre vattensamlingar och dammar för att reproducera sig. Äggen läggs i vattnet och efter kläckning spenderar larverna tre till fyra månader i vattnet innan de rör sig upp på land.

Större vattensalamander finns i stora delar av Europa, inklusive södra och mellersta Sverige. I Sverige går arten i dvala under vintern när temperaturerna är för låga för att den ska kunna hålla sig aktiv. Dvalan varar i regel varar oktober-april och sker ofta i stenrösen, skrevor, under döda träd eller liknande miljöer som ligger relativt nära salamanderns leklokaler.

6.1.2 Hotbild och rödlistning

Större vattensalamander är listad som *livskraftig* (LC) enligt *Rödlistade Arter i Sverige 2020*. Detta då antalet reproduktiva individer i landet för bedöms överstiga gränsvärdet för rödlistning. Trots detta har större vattensalamander under de senaste årtiondena försvunnit från många lokaler av okända anledningar. Dock misstänks habitatförstörelse som den mest troliga anledningen, då den större vattensalamandern ställer relativt höga krav på sin livsmiljö och dess omgivningar.

Större vattensalamander tillmätes kategorin *nära hotad* (NT) i *Rödlistade Arter i Sverige 2000*, men tillmätes därefter kategorin *livskraftig* under 2005, 2010 och 2015.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 10 av 14

7 HABITATSBEDÖMNING AV OMRÅDET

Under *fältstudien* avgränsades två element som bedöms hysa betydelse för groddjur. Dessa består av en aspdunge och ett småvatten som kan utgöra gynnsamma livsmiljöer för vuxna individer.

Sammanfattningsvis, i och med förekomsten av värdefulla strukturer och element i kombination med artfynd av groddjur inom området bedöms området utgöra ett troligt och förmånligt habitat måttligt troligt och förmånligt habitat för groddjur.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 11 av 14

8 ÅTGÄRDSFÖRSLAG FÖR ATT MINSKA NEGATIV PÅVERKAN PÅ GRODDJUR I OMRÅDET

- ✓ Undvik om möjligt att inkräkta på skogsdungen och småvattnet då detta kan potentiellt utgöra livsmiljöer för vuxna individer av större vattensalamander, vanlig padda och andra groddjur.
- ✓ Potentiellt låta utföra en artskyddsutredning för relevanta arter av groddjur inom inventeringsområdet. Detta för att undvika att framtida arbete inom området hamnar i konflikt med artskyddsförordningen.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 12 av 14

9 KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta källor

Artskyddsförordningen, 2007:845.

ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket 2009. Handbok 2009:2 - Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 - fridlysning och dispenser.

Digitala källor

ArtDatabanken. 2023. Artfakta för samtliga registrerade arter. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen. 2023. Sökning med polygon efter alla groddjur inom *förstudieområdet*. Sökperiod 2000-01-01 till 2023-04-15. <http://www.artportalen.se>

Lantmäteriet historiska kartor, © Lantmäteriet historiska-kartor@lm.se. Åtkomst 2023-04-15.

Mark- och miljööverdomstolen, MÖD 2012:4, Målnummer M5458-11, 2012-02-07

Miljööverdomstolen, MÖD 2008:36, Målnummer M3721-07, 2008-12-02

Naturvårdsverket, Skyddad natur kartverktyg, <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, åtkomst 2023-04-15.

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor kartverktyg, <https://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>, åtkomst 2023-04-15.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Groddjursinventering Svanberga skola, Norrtälje kommun 2023	2023-09-19	Sida 13 av 14